Lietas arhīva Nr. CA-0122-25/32
ECLI:LV:RAT:2025:0110.C30473122.12.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2025. gada 10. janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inese Strelča,

tiesnesis Normunds Riņķis,

tiesnese Ligita Gavare,

ar tiesas sēžu sekretāri Daci Indāni,

piedaloties prasītāja pārstāvim /Persona J/, atbildētājas pārstāvim zvērinātam advokātam Raivim Znotiņam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona A/ prasībā pret /Persona B/ par lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvokļa īpašuma sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2022. gada 11. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022. gada 14. aprīlī /Persona A/ cēla tiesā prasību pret /Persona B/ par lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvokļa īpašuma, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 927., 1036., 1038. un 1039. pantu, lūdza izbeigt /Persona B/ prasītājam piederošā /Adrese H/, lietošanas tiesības un izlikt atbildētāju no dzīvokļa ar visām viņai piederošajām mantām, kā arī piedzīt no atbildētājas visus tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Prasītājam pieder īpašums /Adrese H/, kurš iegūts no prasītāja tēva /Persona F/ ar 2016. gada 25. oktobra dzīvokļu maiņas līgumu. Dzīvokļa īpašums kā atsevišķa manta reģistrēta zemesgrāmatā uz prasītāja vārda.

[1.2] /Datums AN/ prasītājs noslēdzis laulību ar /Persona B/. Puses dzīvoja minētajā dzīvokļa īpašumā.

/Datums AM/ pie zvērināta notāra pušu laulība šķirta. Atbildētāja pārcēlās dzīvot pie vecākiem /Adrese F/, bet prasītājs pārcēlās uz /Adrese D/.

[1.3] 2021. gada martā atbildētāja lūdza prasītāja atļauju kādu laiku padzīvot /Adrese H/. Atbildētājs piekrita lūgumam, ņemot vērā, ka dzīvoklis nebija apdzīvots. Starp pusēm bija vienošanās, ka atbildētāja apmaksās komunālos maksājumus un lietos dzīvokli līdz laikam, kad atbildētājam tas būs nepieciešams.

2021. gada aprīlī atbildētāja ievācās dzīvoklī un tur dzīvo arī prasības celšanas brīdī. Rakstiskas vienošanās starp pusēm par dzīvokļa lietošanu nav. Arī nekustamā īpašuma apgrūtinājumi par labu atbildētājai nav ierakstīti. Starp pusēm nav nekādu rakstisku īres vai citu līgumu, uz kuru pamata atbildētāja drīkstētu dzīvot strīdus īpašumā.

Tāpat dzīvokļa īpašums nav laulāto kopmanta un par tā lietošanu, šķirot laulību, netika pielīgtas nekādas atbildētājas tiesības.

Prasītājs vēlas lietot sev piederošo dzīvokli, tomēr atbildētāja kategoriski atsakās to atbrīvot.

[2] Paskaidrojumos par celto prasību atbildētāja prasību neatzīst un lūdz to noraidīt šādu apsvērumu dēļ.

[2.1] Līdz laulības šķiršanai dzīvoklis /Adrese H/, bija ģimenes kopīga mājvieta. Pēc šķiršanās atbildētāja ar pušu kopīgo dēlu pārcēlās pie atbildētājas vecākiem, bet prasītājs uz /Adrese D/.

[2.2] Tā kā /Adrese H/, ilgu laiku netika apdzīvots, puses vienojās, ka atbildētāja no prasītāja dzīvokli nopērk par 30 000 EUR, samaksu veicot 10 gadu laikā, sākot no 2021. gada aprīļa ik mēnesi maksājot pirkuma maksas daļu 250 EUR. Minēto apliecina pušu vienošanās - izpirkšanas maksājuma grafiks un prasītāja parakstīti apliecinājumi par maksājumu saņemšanu.

Atbildētāja ne vien ir veikusi prasītājam ikmēneša maksājumus par dzīvokļa pirkumu, bet arī papildus ik mēnesi ir veikusi maksājumus par komunālajiem pakalpojumiem un apsaimniekošanu, kā arī nekustamā īpašuma nodokli.

Saskaņā ar Civillikuma 1587. pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Prasītājs nav norādījis uz apstākļiem, kas pieļautu viņa atkāpšanos no līguma.

[2.3] Par negodprātīgu prasītāja rīcību liecina apstāklis, ka prasītājs pirmstiesas brīdinājumu atbildētājai nosūtījis 2022. gada 1. aprīlī, lūdzot no dzīvokļa izvākties līdz 2022. gada 1. maijam, tomēr prasību tiesā cēlis jau 2022. gada 14. aprīlī.

Prasības pieteikumā ietverta nepatiesa informācija, ka starp pusēm nav noslēgts nekāds līgums, uz kura pamata atbildētāja būtu ieguvusi lietošanas tiesības.

Vienlaikus prasītājs atbildētājai ir paziņojis, ka turpmāk dēls dzīvos pie prasītāja un prasītājs atbildētājai alimentus vairs nemaksās.

[3] 2022. gada 9. jūnijā /Persona A/ sniedzis papildu paskaidrojumus, norādot, ka ar atbildētāju nav noslēdzis pirkuma līgumu un neplāno to slēgt. Atbildētāja ir uzstājusi, lai prasītājs viņai dzīvokli pārdod, tomēr prasītāju neapmierināja nedz piedāvātā pirkuma summa, kas ir uz pusi mazāka par tirgus cenu, nedz samaksas termiņš. Prasītājs vairākkārt vērsis atbildētājas uzmanību uz šiem apstākļiem, tomēr atbildētāja, uzstājot, ka pusēm ir kopīgs bērns, turpina panākt dzīvokļa pārdošanu.

[3.1] Apstāklis, ka atbildētāja dzīvokli vēlas iegādāties, nerada viņai lietošanas tiesības. Dzīvokļa īpašnieks ir prasītājs, un Latvijas Republikas Satversmē ir garantētas ikviena tiesības savu īpašumu lietot un ar to brīvi rīkoties.

[3.2] Tas, ka atbildētāja apmaksā dzīvokļa komunālos pakalpojumus un nekustamā īpašuma nodokli, nerada lietošanas tiesības. Iebildums par kopīgu bērnu, uzturlīdzekļu un saskarsmes jautājumi risināmi citas tiesvedības ietvaros.

[3.3] Prasība tiesā celta pirms pirmstiesas brīdinājumā noteiktā termiņa notecējuma, jo atbildētāja norādīja, ka dzīvokli neatbrīvos, kā arī tika nomainīta ārdurvju atslēga, liedzot prasītājam iekļūt dzīvoklī.

[4] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2022. gada 11. novembra spriedumu noraidīta /Persona A/ prasība pret /Persona B/ par lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvokļa īpašuma, no prasītāja par labu atbildētājai piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 968 EUR, no prasītājapar labu valstij piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7 EUR.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[4.1] Lietā nav strīda, ka prasītājam kopš 2016. gada 28. oktobra pieder nekustamais īpašums - /Adrese H/. Tāpat nav strīda, ka dzīvokli kopš 2021. gada aprīļa lieto atbildētāja un pušu kopīgais dēls.

Lietā nav strīda, ka kopš 2021. gada aprīļa atbildētāja sedz visus izdevumus par dzīvokļa apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem, kā arī apmaksā nekustamā īpašuma nodokli.

Lietā ir strīds par to, pamatojoties uz kādiem nosacījumiem prasītājs nodevis sev piederošo dzīvokli atbildētājas lietošanā.

[4.2] Atbildētāja norādījusi, ka starp pusēm 2021. gada martā noslēgta vienošanās par to, ka atbildētāja 2021. gada aprīlī uzsāk lietot dzīvokļa īpašumu un izpērk to no prasītāja par kopējo pirkuma maksu 30 000 EUR, ar samaksas termiņu uz 10 gadiem, katru mēnesi veicot maksājumu 250 EUR.

No pierādījumiem lietā secināms, ka prasītājs parakstījis apliecinājumus par to, ka 2021. gada 28. martā, 2021. gada 5. maijā, 2021. gada 7. jūnijā, 2021. gada 15. augustā, 2021. gada 17. oktobrī, 2021. gada 21. novembrī, 2022. gada 15. janvārī, 2022. gada 16. februārī un 2022. gada 19. martā katrā attiecīgajā mēnesī saņēmis naudu 250 EUR no atbildētājas. Savukārt 2021. gada septembrī prasītājs ar parakstu apliecinājis, ka viņam pārskaitīta nauda par dzīvokļa izpirkšanu uz bankas kontu 150 EUR.

No pušu sarakstes redzams, ka prasītājs naudu par dzīvokli atbildētājai lūdzis nodot viņa mammai. Lietā nav strīda, ka kopš 2022. gada aprīļa atbildētāja turpina maksāt prasītājam ik mēnesi 250 EUR, veicot bankas pārskaitījumus, savukārt prasītājs naudu nepieņem un atmaksā atbildētājai, ko apliecina lietā iesniegtie maksājuma uzdevumi.

[4.3] Vērtējot minēto kopsakarā ar liecinieku sniegtajām liecībām, apstiprinās atbildētājas norādītais, ka 2021. gada martā starp pusēm noslēgta vienošanās par dzīvokļa lietošanu un pirkumu.

Liecinieks /Persona F/ norādījis, ka divas reizes ir nodevis naudu prasītājam no atbildētājas - 250 EUR katru reizi. Prasītājs lieciniekam teicis, ka nauda ir par dzīvokļa izpirkšanu.

Lieciniece /Persona E/ tiesas sēdē liecināja, ka dēls pēc šķiršanās esot vēlējies dzīvokli pārdot, bet nav gribējis to pārdot svešiem cilvēkiem, tāpēc nolēmis dzīvokli nodot /Persona B/ un kopīgajam dēlam. Šos faktus lieciniecei ir stāstījis prasītājs, sakot, ka lēmumu nemainīs.

Lieciniece /Persona D/ apliecināja, ka ir vienu reizi nodevusi naudu prasītājam pēc atbildētājas lūguma. Prasītājam bija jāparaksta apliecinājums par to.

[4.4] Ievērojot minēto, tiesa secinājusi, ka ar liecinieku liecībām, kā arī atbildētāja pašrocīgi parakstītiem apliecinājumiem par 250 EUR saņemšanu katru mēnesi, tai skaitā, ar norādi - dzīvokļa izpirkšanai, par pierādītu atzīstams, ka puses 2021. gada martā noslēgušas vienošanos par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā, nolūkā iegūt dzīvokli atbildētājas īpašumā, 10 gadu laikā veicot ikmēneša maksājumu 250 EUR, kas ir pamats tam, ka atbildētāja kopš 2021. gada marta dzīvoklī dzīvo un to lieto.

[4.5] Pamatots ir prasītāja norādītais, ka saskaņā ar Civillikuma 1036. pantu īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību pār lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktam ierobežojumam. Saskaņā ar Civillikuma 1039. pantu īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu, kā arī lietot vai izmantot, kaut arī viņam pašam no tam nerastos nekāds zaudējums.

Vienlaikus tiesa norādījusi, ka Civillikuma 1. pants uzliek pienākumu tiesības un pienākumus pildīt pēc labas ticības.

Kā secināts, puses 2021. gada martā noslēgušas vienošanos par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā nolūkā iegūt dzīvokli ar pirkuma līgumu atbildētājas īpašumā.

Civillikuma 1587. pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesības atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Tiesa atzinusi, ka prasītāju saista 2021. gada marta vienošanās, kas noslēgta starp pusēm.

Lai gan darījums par nekustamo īpašumu ierakstāms zemesgrāmatā, tomēr līdz ierakstīšanai zemesgrāmatā pusēm pastāv personiska saistība, kas atbilstoši Civillikuma 1587. panta noteikumiem uzliek pienākumu izpildīt apsolīto.

[5] Par spriedumu apelācijas sūdzību iesniedzis /Persona A/, pārsūdzot to pilnā apmērā šādu apsvērumu dēļ.

[5.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka dzīvokļa lietošanas tiesības bija uz noteiktu laiku - līdz brīdim, kad prasītājam dzīvoklis būs nepieciešams pašam. Lietā nav strīda, ka prasītājs atbildētājai nosūtījis lūgumu dzīvokli atbrīvot, ko atbildētāja nedara.

[5.2] Spriedumā izdarīts kļūdains secinājums, ka starp pusēm 2021. gada martā noslēgts atsavināšanas darījums (pirkuma līgums Civillikuma 2002. panta izpratnē), līgums priekšmets - /Adrese H/, pirkuma maksa - 30 000 EUR. Vienlaikus atzīts, ka puses vienojušās par blakus noteikumiem - pirkums uz nomaksu ar termiņu 10 gadi, kā arī ikmēneša maksājuma apmēru, un to, ka prasītājs pirms pirkuma maksas saņemšanas nodod īpašumā un valdījumā atbildētājai (pircējai) dzīvokļa īpašumu. Spriedumā norādīts vien uz„Vienošanās” terminu, izvairoties no darījuma - pirkuma līguma tiesiskās un juridiskās analīzes.

Tiesa ir nepamatoti konstatējusi pirkuma līguma spēkā esamību, jo šādu prasījumu atbildētāja netika pieteikusi.

Prasītājs noliedz, ka ar atbildētāju būtu noslēgts dzīvokļa atsavināšanas līgums. Tāpat arī nav notikusi vienošanās par pirkuma summu 30 000 EUR ar apmaksas termiņu uz 10 gadiem, kā arī nav bijusi vienošanās par dzīvokļa lietošanas tiesību pāreju līdz pilnas samaksas veikšanai.

Dzīvoklī atrodas prasītājam piederošās mantas - mēbeles, sadzīves tehnika un personīgās mantas.

[5.3] Atsaucoties uz Civillikuma 1475., 1477., 1483. un 1484. pantu, norādījis, ka darījumos ar nekustamajiem īpašumiem ir nepieciešama rakstiska forma.

Lietā nav strīda, ka darījums rakstveidā starp pusēm nav noslēgts.

Ievērojot minēto, atbildētājai bija jāpierāda, ka pirkuma līgums noslēgts likumā noteiktajā rakstveida formā, vai arī jāceļ pretprasība par šāda līguma atzīšanu par spēkā esošu. Līguma esamību nevar pierādīt ar liecinieku liecībām par naudas nodošanu, kā arī apliecinājumiem piekopētais maksājumu grafiks, par kuru prasītājam nebija zināms, nav kā pamats pirkuma līguma atzīšanai.

Neviens no lieciniekiem nav apliecinājis, ka dzirdējis pušu sarunu it kā noslēgtās vienošanās laikā, lieciniekiatsaukušies uz dzirdēto no citām personām. Pirkuma maksa neatbilst priekšmeta vērtībai. Tiesai iesniegtais maksājumu grafiks nav apspriests ar prasītāju un prasītājam tas nav zināms.

Savukārt atbildētājas iesniegtajai shēmai par dzīvokli nolocīts stūris ar bultu uz pavisam citu teksta daļu un arī neliecina par pušu gribas izteikumu nodibināt saistību.

Naudas nodošana vien nedod lietošanas tiesības no pirmās iemaksas izdarīšanas. Bez tam prasītājs norādīja, ka nauda tika saņemta arī saistībā ar dažādiem pirkumiem, kurus pati atbildētāja lūdza nopirkt prasītājam (zviedru siena, galds, ofisa krēsls, ritenis, skūteris). Pēc tam, kad prasītājs saprata, ka atbildētāja vēlas situāciju izmantot savtīgos nolūkos, prasītājs nekavējoties visu saņemto naudu pārskaitīja atpakaļ atbildētājai. Prasītājs turpina naudu atmaksāt, jo nav tiesiska pamata tās pieņemšanai.

[5.4] Civillikuma 1487. pants nosaka, ka rakstiska forma vajadzīga tādēļ, ka darījums zināmos gadījumos nevar būt spēkā bez ierakstīšanas zemesgrāmatā, tad darījums saista pats par sevi arī bez tā izteikšanas rakstiskā formā, tiklīdz starp tā dalībniekiem notikusi vienošanās par visām tā būtiskām sastāvdaļām. Tādēļ nevienam no viņiem nav tiesības no šās vienošanās vienpusēji atkāpties un katrs var prasīt, lai otrs taisa attiecīgu aktu.

Prasītājs atkārtoti norāda, ka puses nav vienojušās par pirkuma līguma būtiskajām sastāvdaļām.

[5.5] Spriedumā pārkāpts Civilprocesa likuma 197. pants, analizējot darījumu - pirkuma līgumu, līdz ar to pārkāpjot prasījuma robežas.

Sprieduma spēkā stāšanās gadījumā faktiski tiks radīta situācija, ka atbildētāja būs prettiesiski ieguvusi lietošanas tiesības uz dzīvokļa īpašumu uz spēkā neesoša darījuma pamata.

Savukārt prasītājam, lai atgūtu īpašumu, būs jāceļ prasība pa pirkuma līguma spēkā neesamību, bet negatīvu faktu nevar pierādīt.

Civillikuma 2033. pants nosaka, ka pircējam vispirms jāsamaksā pirkuma maksa, kas, ja pirkums nav noslēgts uz kredītu vai ja samaksai nav norunāti sevišķi termiņi, jāizdara tūliņ, lietu nododot tajā pašā laikā un tajā pašā vietā. Pirms samaksas saņemšanas pārdevējam lieta nav jānodod.

Pat ja darījums tiktu atzīts par spēkā esošu, lietošanas tiesības nevar tikt iegūtas līdz pirkuma summas pilnai samaksai.

[6] 2023. gada 3. janvārī Rīgas apgabaltiesā saņemti /Persona B/ paskaidrojumi par apelācijas sūdzību, kuros norādīts, ka tā ir nepamatota šādu apsvērumu dēļ.

[6.1] Spriedumā secinātais ir pamatots ar lietā esošajiem pierādījumiem. Savukārt apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi ir savstarpēji pretrunīgi un nav pamatoti ar pierādījumiem.

[6.2] No lietas materiāliem izriet, ka laika periodā no 2021. gada aprīļa līdz 2022. gada aprīlim atbildētāja katru mēnesi prasītājam maksājusi 250 EUR, par kuru saņemšanu prasītājs parakstījis apliecinājumus. Savukārt prasības pieteikumā prasītājs netika norādījis, ka samaksu saņem. Uz tiesas jautājumu tiesas sēdē par maksājumiem prasītājs sākotnēji norādīja, ka neko neatceras par tiem, bet vēlāk skaidroja, ka naudu saņēmis, lai iegādātos dažādas lietas atbildētājai.

Tomēr, kad tiesa norādīja uz pierādījumu neesamību lietā par to, ka iegādājies atbildētājai dažādas mantas par saņemto naudu, prasītājs šādus pierādījumus iesniegt nevēlējās. Tiesas sēdē prasītājs arī norādīja, ka prasības apmierināšanas gadījumā saņemtos naudas līdzekļus atbildētājai atmaksās.

Apelācijas sūdzībā norādītais apgalvojums, ka atbildētājas maksātā nauda bija paredzēta dažādu lietu iegādei, nav pierādīts ar lietā esošiem pierādījumiem.

Nepatiess ir apelācijas sūdzībā ietvertais, ka prasītājs atbildētājai būtu atmaksājis naudas līdzekļus no 2021. gada aprīļa. Prasītājs atbildētājai tekošos naudas līdzekļus sāka atmaksāt tikai no 2022. gada aprīļa.

Līdz ar to būtu jāprecizē, kad un kādus naudas līdzekļus prasītājs no atbildētājas ir saņēmis, kad un kādā apmērā prasītājs ir atmaksājis atbildētājai saņemtos naudas līdzekļus, kādi pierādījumi to apliecina.

[6.3] Prasītājs rīkojas negodprātīgi un sniedz tiesai nepatiesas ziņas, pārkāpjot Civilprocesa likuma $9.^1$ pantu. Lūdz kritiski vērtēt prasītāja pretrunīgos iebildumus par lietas faktiskajiem apstākļiem un patiesības paušanas pienākuma pārkāpuma gadījumā piemērot Civilprocesa likuma $73.^1$ pantā noteikto atbildību.

[6.4] Prasītāja iebildumi par darījuma spēkā neesamību ir nepamatoti un atstājami bez ievērības. Pušu noslēgtā vienošanās ir ne tikai spēkā esoša, bet arī daļēji izpildīta.

[7] Ar Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 8. jūnija spriedumu prasība apmierināta.

[8] Ar Senāta 2024. gada 27. marta spriedumu Rīgas apgabaltiesas 2023. gada 8. jūnija spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[9] Tiesas sēdē prasītāja pārstāvis prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītā pamata un lūdza vērst uzmanību uz apstākļiem, kas iepriekšējās tiesas spriedumā nebija izvērtēti, kā arī paskaidroja, ka atbildētāja nav lūgusi ietērpt vienošanos rakstiskā formā. Vienīgais, ko viņa varētu prasīt, būtu atmaksāt nodoto naudu. Atbildētājai ir jāpierāda šis darījums, nav cēlusi pretprasību. No liecinieku liecībām izriet, ka 30 tūkstoši tika apspriesti par daļu īpašuma. Līguma priekšmets ir neskaidrs. Nav pierādīts uz kāda pamata atbildētāja lieto strīdus dzīvokli. Nauda ir saņemta par to, ka prasītājs nopirka bērnam mantas - riteni, skūteri, mēbeles, rakstāmgaldu, bērnu sienu.

Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis prasību neatzina, apelācijas sūdzību uzskatīja par nepamatotu uz savos pirmajā instancē sniegtajiem paskaidrojumiem un rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādītajiem argumentiem un papildus paskaidroja, ka no prasītāja pārstāvja paskaidrojumiem pirmo reizi izskan versija, ka bijusi vienošanās par pusi no dzīvokļa. Prasītājam pirmajā instancē tika norādīts sniegt papildu pierādījumus par mantu iegādi, no kā viņš atteicās. Savukārt atbildētāja savus paskaidrojumus nav mainījusi. Pierādījumus prasītājs nav apstrīdējis Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudot lietas materiālus un izvērtējot lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar prasītāja pārstāvja un atbildētājas pārstāvja sniegtajiem paskaidrojumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /Persona A/ apelācijas sūdzība nav pamatota un /Persona A/ prasība pret /Persona B/ par lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvokļa īpašuma ir noraidāma.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Tā kā prasītājs spriedumu pārsūdzējis pilnā apmērā, apelācijas instances tiesā prasība ir izskatāma pilnā apmērā.

[12] Lietā nav strīda par apstākļiem, ka prasītājam kopš 2016. gada 28. oktobra pieder nekustamais īpašums - /Adrese H/, kurā kopš 2021. gada aprīļa dzīvo atbildētāja kopā ar nepilngadīgo bērnu.

Tāpat lietā nav strīda, ka atbildētāja kopš 2021. gada aprīļa lieto minēto nekustamo īpašumu, pilnībā veic samaksu par komunālajiem pakalpojumiem un dzīvokļa apsaimniekošanu, kā arī nekustamā īpašuma nodokli.

Rakstveida vienošanās par dzīvokļa lietošanu starp pusēm nav noslēgta.

Lietā ir strīds par to, uz kāda pamata un kādiem nosacījumiem /Adrese H/, ticis nodots lietošanā atbildētājai.

[13] Atbildētāja norāda, ka starp pusēm 2021. gada martā noslēgta vienošanās par to, ka atbildētāja 2021. gada aprīlī uzsāk lietot dzīvokļa īpašumu un izpērk to no prasītāja par kopējo pirkuma summu 30 000 EUR, desmit gadu garumā veicot ikmēneša maksājumus 250 EUR.

[13.1] No lietā esošajiem prasītāja parakstītiem apliecinājumiem izriet, ka prasītājs 2021. gada 21. novembrī, 2022. gada 15. janvārī, 2021. gada 28. martā, 2021. gada 5. maijā, 2021. gada 7. jūnijā, 2021. gada 15. augustā, 2021. gada 17. oktobrī, 2022. gada 16. februārī un 2022. gada 19. martā katrā attiecīgajā mēnesī saņēmis naudu 250 EUR, apliecinot naudas saņemšanu. Savukārt 2021. gada septembrī prasītājs ar savu parakstu apliecina, ka viņam tika pārskaitīta nauda par dzīvokļa izpirkšanu uz bankas kontu 150 EUR (*lietas 1. sējuma 21. - 24. lapa*).

No lietā esošā 2021. gada 16. jūlija maksājuma uzdevuma izriet, ka atbildētāja uz prasītāja norēķinu kontu veikusi maksājumu 250 EUR ar norādi - Avansa maksājums par /Adrese H/ (*lietas 1. sējuma 29. lapa*).

Lietā iesniegta izdruka no atbildētājas mobilā telefona WhatsApp sarakstes ar prasītāju, ko prasītājs nenoliedza, kurā prasītājs lūdz atbildētājai naudu par dzīvokli nodot viņa mammai vai omītei un prasītāja atbild, ka naudu nodos prasītāja mammai 250 EUR (*lietas 1. sējuma 32. lapa*).

Lietā nav strīda, ka kopš 2022. gada aprīļa atbildētāja turpina ik mēnesi maksāt prasītājam 250 EUR, veicot bankas pārskaitījumu, savukārt prasītājs naudas līdzekļus nepieņem un atmaksā tos atbildētājai, ko apliecina arī lietā iesniegtie maksājuma uzdevumi par laiku no 2022. gada 7. aprīļa līdz 2022. gada 9. jūnijam (*lietas 1. sējuma 115. - 118. lapa*).

Izvērtējot prasītāja pārstāvja paskaidrojumus, ka maksājumi veikti prasītājam par to, ka prasītājs nopirka bērnam mantas - riteni, skūteri, mēbeles, rakstāmgaldu, bērnu sienu, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka minētos paskaidrojumus atbilstoši Civilprocesa likuma 104. panta pirmajai daļai neapstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Prasītājs arī nav atbilstoši Civilprocesa likuma 178. panta pirmajai daļai apstrīdējis lietā esošo apliecinājumu, tai skaitā grafika patiesīgumu, atbilstoši Civilprocesa likuma 179. panta pirmajai daļai iesniedzot motivētu pieteikumu par rakstveida pierādījuma viltojumu.

[13.2] Vērtējot liecinieku liecības, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apstiprinās atbildētājas norādītais, ka 2021. gada martā starp pusēm panākta vienošanās par dzīvokļa lietošanu un izpirkšanu par summu 30 000 EUR desmit gadu laikā ik mēnesi veicot maksājumus 250 EUR.

[13.2.1] Ar liecinieka /Persona H/ liecībām pirmās instances tiesā apstiprinās atbildētājas norādītais, ka starp pusēm notika pārrunas par to, kā dzīvokli nodot atbildētājas īpašumā. Minētais izriet no liecībām, ka pēc laulības šķiršanas atbildētāja aizgāja dzīvot pie mātes /Adrese F/ kopā ar dēlu. 2021. gada sākumā atbildētāja viņu aicināja piedalīties sarunā ar prasītāju saistībā ar to, ko varētu darīt dzīvoklī /Adrese H/, jo prasītājs tur vairs nedzīvoja. 2021. gada sākumā piedalījās prasītāja un atbildētājas sarunā par to, lai atbildētāja ar dēlu varētu dzīvot dzīvoklī. Liecināja, ka sarunas laikā tika apspriests apstāklis par to, ja gadījumā dzīvoklis tiks pārdots, prasītājam būs jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodokli, jo no dzīvokļa iegādes vēl nebija pagājuši pieci gadi. Pēc kāda laika atbildētāja paziņoja, ka vienojušies ar prasītāju, ka sāks dzīvot dzīvoklī /Adrese H/, ka jautājumu ir atrisinājuši.

[13.2.2] Ar liecinieka /Persona F/ liecībām pirmās instances tiesā apstiprinās atbildētājas norādītais, ka puses vienojušās par dzīvokļa pārdošanu atbildētājai ar izpirkumu, veicot ikmēneša maksājumus 250 EUR. Minētais izriet no /Persona F/ liecībām, ka, kad uzzināja, ka prasītājs grib dzīvokli pārdot, ieteicis viņam to nedarīt, jo dzīvoklis varētu būt noderīgs viņam pašam. 2020. gada beigās un 2021. gada sākumā prasītājs runāja ar liecinieku par to, ka prasītājs vēlas pārdot dzīvokli atbildētājai, kopējā pārdošanas summa būs 60 tūkstoši, ko atrada internetā, bet pārdos par daļēju vērtību, tā kā prasītājs teica, ka pusi izmaksās atbildētāja, puse būs dāvanā dēlam. Prasītājs lieciniekam norādījis, ka atbildētāja dzīvokli izpirks, veicot ik mēnesi samaksu 250 EUR. Atbildētāja lieciniekam divas reizes iedevusi naudu 250 EUR nodošanai prasītājam, sakot, ka tā ir samaksa par tekošo mēnesi par dzīvokļa pirkumu.

[13.2.3] Ar liecinieces /Persona E/ liecībām pirmās instances tiesā apstiprinās atbildētājas norādītais, ka puses vienojušās par dzīvokļa pārdošanu atbildētājai ar pakāpenisku samaksu, veicot ikmēneša maksājumus 250 EUR. Minētais izriet no liecinieces /Persona E/ liecībām tiesas sēdē, ka pēc laulības šķiršanas /Persona A/ nolēma, ka dzīvokli nepārdos svešam cilvēkam, bet nolēma nodot dzīvokli /Persona B/ un dēlam, prasot no /Persona B/ 30 000 EUR, ko izmaksās 10 gados pa 250 - 300 EUR mēnesī. To uzzinājusi marta beigās, kad satikās pie viņa mājās, teica, ka ar atbildētāju vienojās, ka dzīvokli nepārdos, ka viņa tur dzīvos kopā ar bērnu, lai bērnam būtu normāli apstākļi, teica, ka tas ir viņa stingrs lēmums, viņai par to nav jāpārdzīvo un to nemainīs. Viņai ir zināms, ka atbildētāja naudu maksāja, jo gan ar atbildētāju, gan prasītāju par minēto bija saruna. Atbildētāja teica, ka prasītājs palūdza no aprīļa līdz jaunajam gadam naudu dot šādā veidā, pēc tam visus dokumentus nokārtos.

[13.2.4] Ar liecinieces /Persona D/ liecībām pirmās instances tiesā apstiprinās atbildētājas norādītais, ka puses vienojušās par dzīvokļa pārdošanu atbildētājai, veicot ikmēneša maksājumus 250 EUR. Minētais izriet no liecinieces liecībām, ka atbildētāja februārī viņai iedeva naudu, lai to nodotu prasītājam un piekodināja, lai viņš

parakstās par tās saņemšanu. Tā bija nauda par dzīvokli, viņš paņēma naudu, parakstījās un aizgāja. Dzīvokļa izpirkšanai bija sagatavota īpaša lapa katram mēnesim par naudas nodošanu, ko parakstīja prasītājs.

[13.3] Civillietu tiesas kolēģija secina, ka ar liecinieku liecībām, kā arī atbildētāja pašrocīgi parakstītiem apliecinājumiem par naudas saņemšanu 250 EUR mēnesī, tai skaitā, arī ar norādi - dzīvokļa izpirkšanai, ir pierādīts, ka puses 2021. gada martā ir noslēgušas vienošanos par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā, nolūkā iegūt dzīvokli atbildētājas īpašumā, 10 gadu laikā veicot ikmēneša maksājumu 250 EUR, pamatojoties uz kuru atbildētāja kopš 2021. gada aprīļa dzīvokli lieto un dzīvo tajā.

Izvērtējot prasītāja pārstāvja paskaidrojumus, ka maksājumi veikti prasītājam par to, ka prasītājs nopirka bērnam mantas - riteni, skūteri, mēbeles, rakstāmgaldu, bērnu sienu, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka minētos paskaidrojumus atbilstoši Civilprocesa likuma 104. panta pirmajai daļai neapstiprina citi tiesas sēdē iepriekš minētie pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Turklāt, kā jau Civillietu tiesas kolēģija norādījusi iepriekš, 2021. gada septembrī prasītājs ar savu parakstu apliecina, ka viņam tika pārskaitīta nauda konkrēti par dzīvokļa izpirkšanu uz bankas kontu 150 EUR (*lietas 1. sējuma 21. - 24. lapa*).

[13.4] Pamatoti prasītājs norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 1036. pantu īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību pār lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta sevišķi noteiktam aprobežojumam. Kā arī saskaņā ar Civillikuma 1039. pantu īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu, kā arī to lietot vai izmantot, kaut arī viņam pašam no tam nerastos nekāds zaudējums.

Vienlaikus kā Civillietu tiesas kolēģija secinājusi sprieduma [13.3] punktā, puses 2021. gada martā ir noslēgušas vienošanos par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā, nolūkā iegūt dzīvokli atbildētājas īpašumā, 10 gadu laikā veicot ikmēneša maksājumu 250 EUR, pamatojoties uz kuru atbildētāja kopš 2021. gada aprīļa lieto dzīvokli un tajā dzīvo.

Civillikuma 1587. pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāju saista pušu 2021. gada martā noslēgtā vienošanās par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā, nolūkā iegūt dzīvokli atbildētājas īpašumā, 10 gadu laikā veicot ikmēneša maksājumu 250 EUR.

Lai gan darījums par nekustamo īpašumu ierakstāms zemesgrāmatā, tomēr līdz ierakstīšanai zemesgrāmatā pusēm pastāv personiska saistība, kas atbilstoši Civillikuma 1587. panta noteikumiem uzliek pienākumu izpildīt apsolīto.

[13.5] Nav pamatoti apelācijas sūdzības argumenti, ka pirmās instances tiesas spriedumā pārkāpts Civilprocesa likuma 197. pants, analizējot darījumu - pirkuma līgumu, līdz ar to pārkāpjot prasījuma robežas.

Procesuālās ierunas ir civilprocesa tiesībās paredzēti atbildētāja aizstāvēšanās līdzekļi jeb iebildumi, ko tas var izmantots prasības atspēkošanai, neceļot pretprasību (*sk. Balodis K. Ievads civiltiesībās, Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 132. lpp.*).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 476. panta pirmo daļu likuma tulkojums, kas izteikts kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāts tiesai, kas šo lietu izskata no jauna.

Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā Senāta 2024. gada 27. marta spriedumā norādīto, ka ieruna jeb atbildētāja iebildumi pret prasību ir izvērtējami tiktāl, ciktāl tie ietilpst izvirzīto prasījumu, kas noteic lietā noskaidrojamos apstākļus, tvērumā.

Konkrētajā gadījumā atbildētājas ieruna par dzīvokļa darījumu kā dzīvokļa lietošanas tiesību iegūšanas pamatu neietver patstāvīgu prasījumu un tā pēc satura nepārsniedz prasītāja celtās prasības ietvaru.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka, apstākļos, kad starp pusēm pastāv saistība, proti, vienošanās par dzīvokļa nodošanu atbildētājas lietošanā, nolūkā iegūt dzīvokli atbildētājas īpašumā, 10 gadu laikā veicot ikmēneša maksājumus 250 EUR, pamatojoties uz kuru atbildētāja kopš 2021. gada aprīļa lieto dzīvokli un tajā dzīvo, nav pamata uzskatīt, ka to lieto bez tiesiska pamata, tādējādi prasība ir noraidāma.

[14] Konstatējot, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nav pamats pretēja sprieduma taisīšanai, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa izvērtējusi lietā pastāvošos apstākļus atbilstoši lietā esošajiem pierādījumiem un piemērojamām tiesību normām, un tādējādi ir pamats analoga sprieduma taisīšanai.

[15] Noraidot prasību, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu, 40. panta pirmo daļu un 39. panta pirmās daļas 5. punktu, no prasītāja par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi atbilstoši uzziņai 7 EUR.

No lietas materiāliem izriet, ka atbildētājai pirmajā tiesas instancē radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 968 EUR (2022. gada 26. oktobra rēķins /numurs/), savukārt apelācijas instances tiesā 363 EUR (2023. gada 20. maija rēķins /numurs/) un 605 EUR (2024. gada 30. septembra rēķins /numurs/). Tādējādi saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmo un trešo daļu, no prasītāja par labu atbildētājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 1936 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 41. panta pirmo daļu, 97., 193., 430., 432., 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt /Persona A/ prasību pret /Persona B/ par lietošanas tiesību izbeigšanu un izlikšanu no dzīvokļa īpašuma.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, par labu /Persona B/, personas kods /Personas kods B/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 1936 EUR. Samaksai veicama /Persona B/ norēķinu kontā Nr. /IBAN B/, /Organizācija A/.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7 EUR, kas iemaksājami: saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, konts Nr. LV51TREL2190458019000, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis: ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C30473122.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, dokumentu, kas apliecina tiesas izdevumu samaksu par labu valstij, iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Civillietu departamentā, 30 dienu laikā iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā 2025. gada 10. janvārī.

Tiesnese Inese Strelča

Tiesnesis Normunds Riņķis

Tiesnese Ligita Gavare